

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3169/2015. (VII. 24.) AB VÉGZÉSE**alkotmányjogi panasz visszautasításáról**

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Járásbíróság 12.B.303/2014/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély 2015. január 12-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Szegedi Járásbíróság 12.B.303/2014/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt.
- [2] 1.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a Szegedi Járásbíróság előtt a 12.B.303/2014. számú büntetőeljárás közúti baleset okozásának vétsége miatt volt folyamatban. Az eljárásban az indítványozó a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 51. § (1) bekezdése alapján a sértett hozzátartozójaként járt el, mivel a bűncselekmény sértettje – az indítványozó édesanyja – az eljárás ideje alatt – elhalálozott. A büntetőeljárás során az indítványozó a Be. 54. § (1) bekezdése szerint magánfélként polgári jogi igényt terjesztett elő.
- [3] Az indítványozó beadványában utal rá, hogy a támadott bírósági határozattal szemben számára a törvény alapján nem volt jogorvoslati lehetőség biztosítva. Mivel az ítélet ellen sem a terhelt, sem az ügyész nem élt jogorvoslattal, az elsőfokú döntés jogerőre emelkedett.
- [4] A panaszos kifogása az ítélettel szemben az, hogy a bíróság döntésének meghozatalakor figyelmen kívül hagyta az indítványozó azon észrevételeit és bizonyítási indítványait, amelyeket az ügyben a Szegedi Járásbíróság által beszerzett orvosszakértői véleménnyel kapcsolatosan tett. Az indítványozó ezen észrevételeket és bizonyítási indítványokat 2014. november 18-án

tértivevényes küldeményként megküldte az eljáró bíróságnak, amelyet a bíróság a törtévevény tanúsága szerint kézhez kapott. A Szegedi Járásbíróság 2014. november 26-án hozott ítéletében nem reagált az indítványozó észrevételeire, nem indokolta meg a bizonyítási indítványok elutasítását, mivel – hivatkozva a Be. 259. § (1) bekezdésére – a határozatot rövidített indokolással látta el.

- [5] A panaszos álláspontja szerint a bíróság a hivatkozott ítélet meghozatala során alaptörvény-ellenesen értelmezte és alkalmazta a Be. 259. § (1) bekezdését. Ennek következtében az ítélet indokolásából az indítványozó nem ismerhette meg a bíróság álláspontját az általa előterjesztett észrevételekkel összefüggésben, és nem derült ki számára az sem, hogy mi volt a bizonyítási indítványai elutasításának az oka.
- [6] Mindezek alapján a panaszos úgy véli, hogy a bíróság eljárása ellentétes az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével. Ezen felül az ítéletet ellentétesnek tartja az Európai Parlament és a Tanács 2012. október 25-i 2012/29/EU irányelvvel is, amely a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szól.
- [7] 1.2. Az Alkotmánybíróság főtítkára az Abtv. 55. § (4) bekezdés *b*) pontja alapján 2015. február 23-án kelt levelében tájékoztatta az indítványozót, hogy indítványozói jogosultság hiányában indítványa érdemi vizsgálatára nincs lehetőség. Az indítványozó a főtítkár tájékoztató levelét 2015. március 2-án vette kézhez.
- [8] Az indítványozó 2015. március 9-én újabb beadványt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, amelyben előadta, hogy nem fogadja el a főtítkár tájékoztatását, valamint továbbra is kérte indítványa érdemi elbírálását. Előadta, hogy az érintett büntetőeljárásban a sértett hozzátartozójaként járt el, ezért érintettsége megállapítható.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság eljárásában mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálatakor az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint előbb a befogadhatóság formai feltételeit, majd azt követően tartalmi feltételeit értékeli.
- [10] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem fogadható be.

- [11] 2.1. A befogadhatóság formai feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány részben felel meg az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott formai követelményeknek.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A támadott ítélet 2014. november 26-án kelt – és azt az indítványozó elmondása szerint 2015. január 5-én vette kézhez –, míg az alkotmányjogi panaszbeadványt az elsőfokú bírósághoz 2015. január 22-én postázták. Ennek következtében bizonyos, hogy a beadvány az Abtv. 30. § (1) bekezdésének megfelelően határidőben beérkezettnek tekinthető.
- [13] Az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további formai követelmények, mert megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §-át), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [R] cikk (3) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés és 28. cikk], megjelöli a támadott bírói döntést és kifejezett kérelmet tartalmaz a bírósági ítélet megsemmisítésére.
- [14] Az indítvány nem tartalmaz ugyanakkor érvelést a bírói döntés alaptörvényellenességére az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése, valamint a 28. cikk vonatkozásában. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontja alapján ugyanis követelmény, hogy az indítványnak – az eljárás megindításának indokain túl – alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *e)* pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miért és mennyiben sérti. Jelen esetben az indítványozó nem fejtette ki beadványában, hogy a sérelmezett bírói döntés milyen alkotmányos indokok alapján ellentétes az Alaptörvény két megjelölt rendelkezésével. Ezért az indítvány ezen – az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdésével és a 28. cikkel összefüggő – részeiben nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjaiban foglalt követelményeinek.
- [15] 2.2. A befogadásról való döntéskor az indítvány tartalmi vizsgálata során az Alkotmánybíróság különösen az Abtv. 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételek teljesülését vizsgálja. A konkrét esetben az Alkotmánybíróság a formai követelményeknek megfelelő indítványi elemekkel összefüggésben az alábbi következtetésekre jutott.
- [16] Az indítványozó érintettségét az Alkotmánybíróság a következőképpen vizsgálta.

- [17] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Kérdés, hogy az indítványozó az Abtv. 27. §-a és az 51. § (1) bekezdése szerinti érintettnek tekinthető-e.
- [18] Az indítványozó az alapul fekvő büntetőeljárásban a sértett – elhalálozása okán – helyébe lépő hozzátartozóként vett részt. Erre a Be. 51. § (3) bekezdése biztosít lehetőséget. A sértett helyébe lépő személy a törvény alapján gyakorolhatja a sértett számára a Be. 51. § (2) bekezdésében meghatározott valamennyi jogosítványt.
- [19] Az Alkotmánybíróság döntéseiben már számos alkalommal leszögezte, hogy a büntetőeljárásban részt vevő személyek egyikének sincs jogosultsága alkotmányjogi panasz előterjesztésére önmagában arra alapítottnan, hogy az állam érvényesítette-e büntetőjogi igényét, vagy sem [lásd pl.: 42/2005. (XI. 14.) AB határozat, ABH 2005, 504, 521.]. Az Abtv. 27. §-a szerinti eljárásban a büntetőeljárásban részt vevő személyek – így a sértett, valamint a sértett helyébe lépő hozzátartozó – érintettsége azon az alapon ugyanakkor egyértelműen megállapítható, ha az általuk állított sérelem olyan Alaptörvényben garantált joggal kapcsolatban merült fel, amelyet a jogalkotó a Be. meghatározott rendelkezései közvetítésével is biztosítani kívánt számukra [lásd: 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [20] Jelen esetben az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának megsértését kifogásolta a Szegedi Járásbíróság 12.B.303/2014/14. számú ítélete kapcsán. Mivel a Be. alapján az indítványozó jogosult volt a sértett számára biztosított büntetőeljárás jogosítványok gyakorlására, és az állított alapjogsérelem ezen jogok gyakorlásával összefüggésbe hozható, a panaszos érintettsége az ügyben kétséget kizáróan megállapítható.
- [21] Az Abtv. 27. § *b)* pontja értelmében az alkotmányjogi panasz befogadásának feltétele, hogy az indítványozó a támadott döntéssel összefüggő jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [22] Az indítványozó a jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége kapcsán beadványában utal rá, hogy a döntéssel szemben a törvény alapján nem volt számára jogorvoslati lehetőség biztosítva.
- [23] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Be. valóban nem teszi lehetővé, hogy a sértett – illetőleg a sértett jogait gyakorló hozzátartozó – ezen minőségében

fellebbezést jelentsen be az elsőfokú bíróság ítélete ellen. Erre figyelemmel, mivel tehát a panaszos számára jogorvoslati lehetőség a kifogásolt döntés ellen nem volt biztosítva, az Abtv. 27. § *b*) pontja nem akadály a befogadásnak.

- [24] A fent tárgyalt alaptörvényi rendelkezéseken [Alaptörvény R) cikk (3) bekezdés és 28. cikk] túlmenően az indítványozó kérelmét az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdésére alapította. A döntés alaptörvény-ellenessége az indítványozó szerint abból fakad, ahogyan az eljáró bíróság a Be. 259. § (1) bekezdését – a rövidített indokolásról – a konkrét esetben értelmezte és alkalmazta.
- [25] Az indítvány ezen eleme kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlatában – tipikusan alkotmányjogi panaszbeadványokban – gyakorta előfordul, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikkét jelöli meg olyan esetben, amikor a XXXVIII. cikkre hivatkozhatna. Nem példa nélküli az sem, hogy azon beadványok esetén, amelyekben az indítványozó okfejtése tartalmilag egyértelműen a XXVIII. cikk követelményein alapul, az Alkotmánybíróság – az indítvány tartalmát elsődlegesnek tekintve, tehát az Alaptörvényi rendelkezés helytelen megjelölése ellenére – a XXVIII. cikk alapján lefolytatja a vizsgálatot.
- [26] Az Alkotmánybíróság szerint a konkrét ügy is ezen esetek közé sorolható. Az indítványozó ugyanis számszerűen valóban a XXIV. cikk (1) bekezdésére hivatkozott, érvelését azonban tartalmilag a bírósági eljárásokkal összefüggésben a XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített követelményekhez igazította. Ezért az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján az indítvány befogadható.
- [27] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [28] A panaszos kifogása az ítélettel szemben a konkrét esetben az, hogy annak indokolásából nem ismerhette meg a bíróság álláspontját az általa előterjesztett észrevételekkel összefüggésben, és nem derült ki számára az sem, hogy mi volt a bizonyítási indítványai elutasításának az oka. A panaszos álláspontja szerint a bíróság a hivatkozott ítélet meghozatala során alaptörvény-ellenesen értelmezte és alkalmazta a Be. 259. § (1) bekezdését, és az így meghozott rövidített indokolással ellátott ítélet a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának megsértését valósítja meg.

- [29] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az indokolt bírói döntéshez fűződő jog az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül értelmezhető {lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34], 8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [65]}. Az alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezi a bíróságot. Irányadó ez a megállapítás mind a bíróság döntésének a tartalmára, mind a döntés alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ezért az Alkotmánybíróság az indokolt bírói döntéshez fűződő jog érvényesülésének vizsgálatába minden esetben bevonja a jogvita jellege és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokat is. Az Alkotmánybíróság ilyen módon annak a megállapítására törekszik, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e.
- [30] Az indítványozó kifogásai által kijelölt eljárási szabály a Be. 259. §-a, amely a rövidített indokolásról, illetőleg annak alkalmazásáról szól. A szabály értelmében a bíróság – meghatározott feltételek teljesülése esetén – dönthet úgy, hogy ügydöntő határozatának indokolása csak a tényállásból és az alkalmazott jogszabályok megjelöléséből áll. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítvány alapjául szolgáló jogi helyzetnek, a rövidített indokolás törvényi szabályai alkalmazásának is elképzelhető olyan vetülete, amely alkotmányjogilag kifogásolható és alkotmánybírósági eljárásban érdemben vizsgálható. A konkrét ügyben azonban az indítványozó kifogásai – miszerint az ítélet indokolásából nem ismerhette meg a bíróság álláspontját az általa előterjesztett észrevételekkel összefüggésben, és nem derült ki számára az sem, hogy mi volt a bizonyítási indítványai elutasításának az oka – nem ébresztettek kétséget az iránt, hogy a rövidített indokolás lehetőségével az eljáró bíróság a vonatkozó törvényi előírásoknak megfelelően élt, és az indokolás tartalma is megfelel az eljárási törvénynek. Az indítványozó ugyanis olyan követelmények teljesítését kéri számon a bíróságon, amelyek a rövidített indokolás törvényi szabályaiból a fentiek szerint nem vezethetők le.
- [31] Az indítványozó által közölt tények és a vonatkozó eljárásjogi szabályok összevetése tehát olyan egyértelmű jogi helyzetet teremtett, amelyben sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége, sem olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés nem merült fel, amely a panasz befogadását és érdemi vizsgálatát megalapozta volna.

[32] 3. Mivel a fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak, az Alkotmánybíróság tanácsa – az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2015. július 14.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k., *Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/517/2015.

